

Seniororkatten

Af dyrlæge Else Henningsen,
Roslev Dyreklinik.

Den danske huskat bliver ældre og ældre.

Heldigvis, for det betyder, at vi generelt er blevet bedre til at passe på katten. Der findes dog stadig alt for mange katte her i landet, som ingen tager sig af, ca. samme antal som har en ejer.

Disse dyr kalder vi populært for vildkatte, men da katten ikke er hjemmehørende som vildt dyr i den danske natur, stammer de alle sammen fra tidligere huskatte. Det er farligere at leve som "vild" i naturen. Dødeligheden er meget større grundet stor dødelighed blandt unger, infektionssygdomme og parasitter, rovdyr, dårligt vejr, ulykker og ikke mindst konkurrencen om føde og territorier. I stenalderen kunne vi mennesker heller ikke regne med at få mere end omkring de 20 leveår. De herreløse katte må således ofte nøjes med et liv mellem 2-10 år, alt efter hvor heldige de er. Vi kan derimod regne med at kunne beholde vore familiekatte i 12-15 år. Mange bliver endda 15-18 år, få 20-22 år og af og til ses katte på over 22 år. Den ældste registrerede kat blev 34 år!!!

Faktorer, der forkorter livslængden, er især genetiske og racemæssige disponeringer, overvægt, fejl i kattens kost, udendørsliv og ikke mindst kønsdriften.

Det skal huskes, at især den ikke kastrerede hankat strejfer mange kilometer for at tilfredsstille sin kønsdrift med fare for påkørsel i trafikken. Den er en ivrig kombattant med andre katte, inkl. de vildkatte den møder på sin vej, og udsætter sig gennem parring og slagsmål for en betydelig risiko for at få bylder efter bidsår samt smitte med sygdomme som katte-AIDS, katteleukæmi, kattesygge, influenza mv. Vi kan således give katten en langt større chance for et længere liv ved blot at sterilisere/kastrere den, hvilket jo også har andre store forde-

le, - chancen for at katten strinter i hjemmet minimeres, og der kommer ikke uønskede killinger!! Ligeledes kan vi fra killingealderen beskytte vores kat mod kattesygge, katteinfuenza og katteleukæmi ved regelmæssige vaccinationer. Øremærkning af katten er også et tiltag, der kan forlænge kattens liv.

Bliver en tilskadekommet kat bragt til dyrlæge, vil kattens øremærke give mulighed for, at ejeren hurtigt bliver kontaktet, så en behandling kan iværksættes i stedet for en eventuel aflivning.

Bliver katten holdt som indendørskat er meget vundet i form af reduktion i faren for påkørsel og smitte, men man må holde sig for øje, at indendørskatten også har sit at slås med. Overvægt nedsætter væsentligt kattens levealder og ikke mindst livskvalitet grundet manglende evne til at soignere sig, nedsat mobilitet og følgesygdomme som sukkersyge og fedtlever.

Katte er som art gode til at udnytte og oplagre energi, hvilket er godt, når der er sparsomt med føde, som i øvrigt skal jages, men ganske skidt, når der er meget foder lige foran næsen og manglende fysisk aktivitet.

Katten regnes for en "senior kat" når den passerer de 7-8 år og geriatrisk som 10-12-årig, hvor typiske aldersbetingede sygdomme begynder at optræde. Ældningsprocesser i kroppen er ufravigelige, fremadskridende og kan ikke "repareres".

De involverer mange organsystemer og hæmmer normale fysiologiske processer i kroppen. Det enkelte aktive væv skrumper og der kommer infiltration med fedt eller bindevæv. Resultatet er et nedsat antal aktive celler og dermed nedsat funktion i det enkelte organ.

For at udsætte eller helt forebygge eventuelle sygdomsudbrud er det derfor ekstra vigtigt at være opmærksom på katten i senioralderen. Det er vigtigt at vide, at kattens normale liv og adfærd ændrer sig naturligt med

alderen. De 13-19-årige katte sover mere og er mindre udendørs, når de har valget, end de 1-10-årige katte. Til gengæld er de gamle katte mere interaktive (sociale, kælnе) både med hinanden og med ejer.

Mange af de aldersbegrundede sygdomme kommer snigende, og på Roslev Dyreklinik oplever vi ofte, at ejeren kommer sent til os i forløbet med katten, måske for sent til iværksættelse af den optimale forebyggelse eller terapi.

Det skyldes sædvanligvis, at katten ikke viser mange symptomer tidligt i forløbet. Vi er som dyrlæger altid ekstra opmærksomme på den ældre patient ved det årlige sundhedseftersyn og tilbyder udvidet seniorundersøgelse af kattene.

En seniorundersøgelse kan blot indgå som det rutinemæssige check, når katten når 9-10-års alderen eller være en undersøgelse, vi foretager før en eventuel narkose, for at kunne vejlede ejer og behandle patienten optimalt.

En sådan geriatrisk undersøgelse består af en alm. klinisk undersøgelse, undersøgelse af en urinprøve, undersøgelse af en blodprøve plus evt. måling af blodtryk. Blodtryksmåling kan foregå ved den almindelige undersøgelse, men kræver ofte, at katten bliver på klinikken nogle få timer for at falde helt til ro, så vi ikke får et falskt højt blodtryk p.g.a. stress. Ejers oplysninger om katten er "guld" værd.

Oplysninger om ædelyst, drikkelyst, væggtab, ændring i urinering, hoste, opkast, diarré, forstoppelse, adfærdændringer, bevægelsesforstyrrelser mv. er meget vigtige, idet katten i klinikken ikke viser os det hele. Det er ofte muligt for ejer selv at medbringe en frisk urinprøve til undersøgelse. På klinikken kan man få et urinopsamlings sæt bestående af noget plastik"grus", en pipette og et lille urinprøveglas.

Efter at have rengjort og skoldet kattebakken derhjemme og ilagt plastikgrus er det bare at vente. Urinprøven skal bringes til klinikken så hurtigt som muligt, idet længerevarende opbevaring af prøven selv i køleskab kan gøre den ubrugelig.

Typisk dannes der krystaller i urinen, eller eventuelle bakterier opformerer sig. Nogle gange lykkes det ikke at få katten til at tisse i bakken hjemme. Vi må så låne katten til indlæggelse med tissebakke på klinikken, eller dyrlægen kan udtage en urinprøve med steril kanyle og sprøjte gennem kattens maveskind. Dette er ofte mindre generende for katten end at få oplagt et kateter i urinrøret!

Urinen undersøges med en urinstiks, hvor urinens surhedsgrad (pH-værdi) måles ligesom indholdet af proteiner, sukker, blod mv.

Tillige måles urinens vægtfylde. Vægtfylden er et udtryk for urinens koncentration og er meget vigtig i evalueringen af nyrenes evne til at koncentrere urinen.

Endelig centrifugeres urinprøven og bundfaldet undersøges i mikroskopet for fund af krystaller, bakterier og diverse celler.

Udtagning af en blodprøve foregår som regel også helt uden dramatik. Blodprøven tages enten i venen i kattens forben eller i halsen, alt efter hvad katten helst vil være med til. Typisk er ejeren efterfølgende over-

asket over, at det gik så let.

Blodprøven til den geriatriske standardundersøgelse kan vi på Roslev Dyreklinik undersøge i huset.

Der udføres en blodlegemeprofil d.v.s. indholdet af røde og hvide blodlegemer optælles, blodprocenten måles og der laves en differentieltælling på de forskellige hvide blodlegemer. Tillige undersøges indholdet af blodplader.

Der foretages en klinisk/kemisk blodprofil, hvor specifikke leverværdier, nyreværdier, bugspytkirtelværdier og indholdet af specifikke proteiner undersøges, blodsukkeret og calciumindholdet måles ligesom skjoldbruskhormonet T4.

Desuden kan blodprøven ved mistanke undersøges for antistoffer mod sygdommene katte-AIDS (FIV) og katteleukæmi (Felv).

Af de typiske geriatriske lidelser, vi er interesserede i at diagnosticere tidligt, er kronisk nyresvigt det hyppigste, men også sukkersyge, kronisk leverlidelse, tandsygdomme (parodontosis), struma (hyperthyreoidisme), gigt, hjertelidelse (hypertrofisk kardiomyopati), træg mave (megacolon), kræft, og katte-AIDS.

For mange af disse lidelser vil især en øget drukkelyst, øget urinerings-

samt senere kronisk vægttab være blandt de første symptomer hos katten.

Da mange katte kun drikker lidt inden døre og ofte kun urinerer udendørs, er disse 2 vigtige observationer ofte svære for ejeren at få.

Af og til ses katte komme i klinikken grundet pludselig opstået blindhed på et eller begge øjne og ved undersøgelsen af øjnene, hvor der konstateres udvidelse af pupillen og løsning eller skader af nethinden findes dette at være en følge af et alt for højt blodtryk.

Det forhøjede blodtryk viser sig da oftest igen at skyldes et kronisk nyresvigt, som ikke er opdaget i tide.

Tidlig diagnosticering og behandling af geriatriske sygdomme har til formål at forebygge og forhale sygdomsudbruddet, at identificere og forbedre eksisterende sygdomsproblemer så tidligt som muligt, så følgesygdomme undgås, at opretholde kropsvægten, og AT BEVARE LIVSKVALITETEN.

www.roslevdyreklinik.dk

